

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Lucæ XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

uentum, hoc est, vtilitatem in vobis operans, seu profectum spiritualement, dansq; vobis gratiam, fortitudinemq; resistendi, vt possitis sustinere. Nouit enim qui nostram quaerit vtilitatem, quando tentationis procellam finat exurgere, nouit quando & quomodo insurgentes debeat tempestates reprimere. Omnis namque tentatio, si opem non ferret Deus, vires nostras excederet. Iuxta vniuscuiusque igitur vires, tentationes & grauamina moderatur Deus, vt fortioribus maiora det praemia, infirmioribus leuiora.

EXEGESIS EVANGELII DOMINICAE IX.

post Dominicam Sanctae Trinitatis, Lucae XVI.

REst post Euangelium proxima superiori Dominica nobis pronunciatum, in quo non solum mala opera, sed sterilitas quoque reprobatur arboris, nec malefactores tantum, sed etiam arguuntur ociosi: hodie sequitur Euangelium, in quo consilium nobis datur, parabolicamq; similitudo, quomodo prudenter nobis prospiciamus ipsi nunc, ne confitemur, damnemurq; in egressu. Nunc igitur de ratione cogitemus reddenda, antequam rationis reddendae tempus adueniat. Nihil enim Dominus noster salutare tacet, sed consilia addit consilijs, quia misericordiam suam super nos semper effundere quaerit vberiore: hoc vnum cupiens quo nos semper inueniat dignos, in quos misericordiam, salutem, charitatem, dona, beneficiaque sua effundat. Itaque dicit:

Homo quidam erit diues, qui habebat villicum.

Quis iste fuerit homo, tametsi quorundam sententiae variare videantur, nihil tamen refert, cum idem maneat sensus. Nam alij dicunt Christum, alij Deum significari, aequa utrobique est expositio. Siquidem Christus cum sit Deus & homo, non minus propterea hic intelligitur, si quis per hominem velit intelligi Deum. De hoc Baruch scribit: Qui fecit stellas, hic Deus noster est. Et post haec in terris visus, & cum hominibus conuersatus est. Dicitur autem Deus Pater quoque homo, vt ibi: *Simile est regnum caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo.* Propter benignitatem enim diuinae clementiae, qua nobis condescendit, nosque humaniter ac misericorditer tractat, non incongrue homo dicitur. Dicamus igitur: Homo quidam, hoc est, Christus erat diues. Sed quomodo, inquis, Christus, qui extremam hic paupertatem pertulit, homo erat diues? Audi: Cum esset diues, inquit Apostolus, pro nobis egenus factus est, vt eius inopia nos ditaremur. Quantum ad vsum attinet rerum temporalium, & iuxta humanam conuersationem, nihil in hoc mundo Christus proprium habuit, cuius tamen mundus erat, & omnia quae in eo sunt. Secundum diuinitatem namque eum Patre eadem est opulentia, eadem maiestas, vnaque plenitudo. Secundum diuinitatem quoque diues est in thesauris corporalibus. Cuius enim sunt omnia, qui nullius eget, solus beatus, & in se perfectus, quomodo hic diues dici non debet, si quispiam vocandus est diues? Ipse igitur solus est Dominus rerum temporalium: nos vero tantum eius sumus dispensatores. Deinde, quomodo egenus potuit fieri iuxta assumptam naturam humanam, nisi qui ante fuerit diues? sicut Apostolus dicit: Cum esset diues, pro nobis egenus.

Homo hic diues quis fuerit.

Baruch 3.

Math. 22.

Christus quomodo fuerit diues.

1. Cor. 2.

Ioan. 1.

1. Cor. 2.

YYY 3 egenus

egenus factus est. Deinde in spiritualibus diues est, sicut Ephesij scribit Paulus dicens: *Deus autem qui diues est in misericordia.* Est tertio diues in celestibus, ut Psalmus affirmat: *Gloria & diuitia in domo eius.* Itaque in exterioribus quidem & humanis vibus Filius hominis non habuit, vbi caput suum reclinarer, licet id paupertatis & inopie non propter se, sed propter nos, ut spiritualibus nos per eum diuitijs implemur, sustinuit.

Qui habebat villicum.

Villicus Dei quis sit.

Villicus Dei seu Christi homo est, in spiritualibus quidem prelatas, in temporalibus princeps, in veriusq; nihilominus quilibet Christianus. Accipitur autem hic villicus pro economo aut dispensatore. Omnes itaque nos sumus huius diuitijs & domini serui ac dispensatores. Nemo enim non aliquod sibi ab eo commissum, ut negocietur, talentum accepit: quod vnicuique idcirco ut illud multiplicet, commisit, non quo fiat ipse ditior, sed ut nos faciat ditiores, & pro fidelitate nos remuneret: si tamen non nostrum modum aut vtilitatem temporalem, sed illius quarimus honorem. Sumus enim eius serui ac dispensatores seu villici. Nec tamen nos elegimus eum, sed ipse elegit nos, & posuit nos, ut eamus & fructum adferamus, & fructus noster maneat. Commisit nobis bona sua, naturæ scilicet dona, fortunæ quoque, quæ sunt temporalia, & mutabilia, item & bona gratiæ: quæ omnia in alios dispensemus, quibusque vtamur ad gloriam eius, & quæ ut ipse dicit, ponamus ad spiritualem vsuram, ut lucrum nobis (vbi proximis eadem diuiserimus, & vbi bonorum nostrorum, hoc est, bonorum à Domino acceptorum alios participes fecerimus) duplicatum ad nos redeat.

Ioan. 17.
Bona quoru-
plura Deus
nobis com-
misit.

Math. 5.
Lucæ 10.

Et hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius.

Rom. 8.
1. Cor. 7.

Pro quibus
ratio redde-
da sit Deo.

1. Cor. 6.

Apocal. 11.
Accusatores
positi ante
Deum qui
sunt.

Esaiæ 45.
Ezech. 6. 9.
Osee 4.

Vt ante dixi, vnusquisque est domini villicus, quia nemo est qui non à domino acceperit bona, nemo eius bonis non vtitur. Propterea solus ipse vocatur diues, qui à nemine aliquid accipit, omnes autem ab eo. Pro his itaque quæ tu recepisti, scilicet pro corpore, pro anima, pro vtriusque hominis dotibus ac viribus, puta pro ingenio, memoria, robore, pulchritudine, pro nobilitate, honore, diuitijs, pro amicitia quoque hominum & gratia inter homines conuersandi, tenebris tempore opportuno rationem Deo reddere. Nihil enim habes quod non accepisti. Et ipse execrabitur iustè, si suis acceptis donis ad sui contumeliam tu vsus fueris. In temporali enim dispensatione humana totum est Domini, quicquid de negotiatione aut labore serui partum fuerit. Deus autem & Dominus noster vtilitatem omnem in his, quæ seruis suis commisit, relinquit illis, modo ad honorem Dei, & iuxta eiusdem beneplacitum hæc expendant. Sed villicum hunc quis diffamat apud Dominum? Clamat certè contra nos diabolus, qui ab Angelo accusator vacatur fratrum nostrorum, hoc est, hominum, quos Angeli sancti non dedignantur agnoscere fratres. Accusant nos opera nostra, diffamat tandem propria conscientia. Itaque diffamatur villicus, quod bona domini dissipauerit. Hoc Dominus sæpe in prophetis contra animam conqueritur aduleram, quod aurum & argentum, panem & vinum, aliaque monilia & præciosa, quæ illi dederat Dominus, donabat ipsa amatoribus suis, cum qui-

quibus fornicabatur. Sic tu quoque si ad voluptatem, si ad gloriam propriam, si denique ad domini tui iniuriam ac contumeliam donis Dei fueris abusus, mox huius rei fama, operumque tuorum clamor (vt in Genesi legitur de Sodoma) ad Dominum ascendens te accusabit.

Gene. 18.

Et vocauit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuae. Iam enim non poteris villicare.

Multipliciter hominem Dominus vocat. Vocat praedicatione. Nam dum verbum Dei audis, si compungeris, si vitam mutare decernis, si peccata deferere proponis, intra te est, in corde tuo quoque est, qui te vocat. Extra quidem vocat per Dei verbum, siue lectum, siue praedicatum, siue meditatam id fuerit, intus per inspirationem.

Deus vii vocet hominē praedicatione.

Vocat deinde exemplo alieno, aut consolando, aut terrendo. Ante oculos tuos moritur homo qui bene vixit, qui Deum timuit, Dei honorem zelatus est, Dei seruauit mandata. Moritur autem, sed prius de peccatis suis dolens confitetur, & in bona fiducia ad Deum emigrat. Vide quid tum cogitas. O quam iucundum foret sic bene ad mortem dispositum mori, & tranquille ab omni desperationis metu, aut pusillanimitate ex hoc mundo egredi. Quam felix est, qui hic vixit, vt felix quoque moriatur. Vtinam ego huiusmodi mortem felicem inueniam. Hæc cogitans tecum loqueris. Hic itaque vocat te Dominus: vocatio tui est ad meliorem vitam.

Deus quomodo vocet alieno exemplo.

Vides sceleratum alium iuxta aliam occidi, aut iuxta concubinam mortuum inuentum, aut ebrietati mortem sociasse. Terreris, parum habens spei de illius salute, quem in peccatis suis (vt timendum est) impoenitentem vides obiisse mortem.

Deus qui vocet ad se infirmitate.

Times tibi (quandoquidem paria meruisses) similia euenire. Statuis igitur te corrigere, meliori que quam ante hac vita Deo seruire. Et hic à Domino vocaris. Vocaris tertio infirmitate, paupertate, carcere, ignominia, & alijs incommodis multis. In quibus vt ad cor redeas, vt vitam in meliora mutes, vt ad Deum te conuertas, tibi inspiratur. Hoc dicitur filij, id est, non vltra aut longius differendo, si Domini vocem, si

Psalm. 94.

vocationem hanc audieritis, nolite obdurare corda vestra. Sequetur enim

Deus vii vocet per mortem.

ultima vocatio, postquam remorari aut dissimulare non licet diuini.

Marc. 13.

Hæc autem vocatio vltima fit hora, qua non putaris. Erit enim vobis incertum, quando Dominus venerit, an mane, an vespere, an in galli cantu.

Ideo horam illam praeditemini, praueuiatis, vt in quacunque vigilia, siue hæc dicatur prima, siue media, siue vltima, Dominus venerit, hoc est, siue in pueritia, siue in iuuentute, siue in senectute vos Dominus vocauerit, inuenti vos vigilantes & paratos, vt pulsanti confestim aperiat. Secundum Chrysostomum Deus vocat, quando timore mortis conuenit hominem, huncque propria conscientia reprehendit. Dicit enim: Quotidie nobis talia exclamat Dominus, ostendens fruentem in meridie sospitate, postquam vesperscit, exanimem. & alium inter prandia expirantem, & diuersi diuersimode ab hac villicatione discedimus.

Luc. 12. Chrysostr.

Dicit itaque Dominus villico: Quid hoc audio de te? Dissipas bona mea tibi in salutem data. Abuteris in tempore, & tate, viribus, pulchritudine ali-

T. V
21

1. Cor. 4.

Iudicij hora
cur etiam pijs
timenda sit.

Rationi red-
dendæ quid
suffragatur
maximè.

Psalm. 50.

Galat. 4.

Ioan. 17.
Eccle. 9.

Hebr. 4.

jsque donis meis, quæ ad luxum & voluptatem tibi, & alijs in perniciem conuertis. Redde rationem hoc est, para te ad reddendam rationem villicationis tuæ. Siquidem post hac non villicabis, quia villicandi tempus iam finitum est, & in proximo est, vt ex hac vita demigres. Videtis filij, cuiusmodi onus nobis incumbat. Dona Dei multa recepimus. (Quid enim habemus quod non sit Dei donum?) De singulis rationem nos reddere oportet: Sed quid charissimi de operibus respondebimus, qui vnâ non possumus excusare cogitationem? Et tamen discutiemur etiam de cogitationibus & verbis ociosis Si quid enim in nobis vel ociosè dictum cogitatumve inuentum fuerit, per pœnitentiam non deletum, de hoc à nobis exigetur certa, indubitataque ratio: nec minima culpa carcebit supplicio. Videbimus autem tunc infinitas culpas quas modò in nobis non videmus. Et hæc potissima est ratio: quare etiam Deum timentes & pijs homines, qui nihil temporale diligunt, hanc vltimam horam formident. Ad hanc rationem reddendam, nihil prodest magis, nihil tam efficaciter succurrit, quàm vera profundissimaque humilitas, quæ de se suisque omnibus operibus desperans, subijcit se Deo, & indignam se æstimat, non solum regno cælorum, sed etiam gratia & quouis vel exiguo beneficio Dei. Nihil igitur in suis confidens meritis, misericordiam Dei vnâ postulat: huic credit, huic se committit, dicens: Misericordissime Deus non est in me bonum, nec ratio quare salues me. Ex me quidem desperare possem, sed in te est vnde non diffidere debeo. Vna est namque ratio quare ad te clamo, quare in te spero. Misericordia tua est magna & infinita. Miserere igitur mei Deus obsecro, secundum magnam misericordiam tuam.

Ait autem villicus intra se: Quid faciam, quia dominus meus aufert à me villicationem? Fodere non valeo, mendicare erubesco.

Timor periculaque sæpe incautos ad mentem reducant. Sic contigit huic villico quoque, vt tunc tractaret quomodo euaderet, cum immineret periculum. Tu verò antequàm in periculum incidaris, illud præmeditare futuram, ac tibi prospice. Propterea hortatur nos Paulus dicens: *Dum tempus habemus operamur bonum ad omnes* Christus quoque: *Ambulate, inquit, dum lucem habetis, & dum dies est.* Et Salomon: *Quo leuque potest manus tua instanter operare:* quia nec opes, nec ratio, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas. Ait itaque villicus intra se. Quid faciam? Non tractauit cum amicis, non doctores consuluit: quia in hac re amici nihil tibi prodesse possunt. Nemo in rem tuam tibi, sed omnes quod tibi prodest, consulunt. In te ipso igitur, quomodo prospiciendum tibi sit, vt felicem horam inuenias, confidenda. Aut enim vt te pares ad rationem reddendam, aut modo, quamdiu supplicandi tempus est, vt cum Domino tractes, veniam petens & misericordiam, necesse est. Deinde vide, quia non dicit, Quid dicam? Omnis enim tunc eloquentia muta erit. Nulla iuuabit excusatio, quia aperta & nuda erunt omnia coram Deo. Vidit igitur, quia nihil poterat tunc verbis excusari, ideo dicit: Quid faciam? Fodere non valeo, id est, assuetus non sum dura pœnitentiæ opera agere, ieiunare non valeo. Corporis me grauat afflictio, & co-

tas poenitentiae rigor mihi contrarius est, atque, complexio tenera & delicata, consuetudoque inoluta me faciunt ad laborem ad corporis exercitationem, & ad fructus poenitentiae dignos ineptum. Mendicare erubescio. Ab alijs suffragia, intercessionisque mendicare erubescio meritorum. Omnes enim ipsi ^{Rom. 1.} egent misericordia Dei, & nemo est qui credere audeat ad salutem sibi non deficere sua. Accedit quod circa rationem reddendam tunc mendicandi tempus nullum restat.

Scio quid faciam, ut cum amotus fuero à villicatione, recipiant me in domos suas.

Sibi utile consilium prospexit, quo haberet, ut sustentaretur amotus ab officio suo. Neque enim domino sed sibi utiliter consulit. Est igitur haec similitudo non in omnibus imitabilis, sed in hoc tantum, quod in hac vita prospiciamus nobis, prudenterque videamus, ne vndique maneamus exclusi & desolati. Est itaque haec parabolae significatio: Cum opera magna poenitentiae agere non sufficimus, misericordijs pauperum ^{Dan. 4.} peccata nostra redimamus. Indicat enim nobis Dominus quam sapienter fecerimus, si de bonis suis (omnia enim nostra ipsius sunt) pauperibus largiamur, facientes eos amicos de mammona iniquitatis. Vocantur ^{Luc. 16.} enim diuitiae iniquitatis, id est, inaequalitatis, quia inaequaliter sunt distributae: Nempe ut vnus abundet, alius egeat. De his itaque diuitijs (licet sine Domini) utiliter nobis prospiciamus, si mendicis eas erogamus, si nobis in pauperibus quaerimus amicos, qui suis nos apud Deum iuuent orationibus, atque adeo elemosyna ipsa pro nobis clamet ad Deum, sicut scriptum est: *Abscondite elemosynam in sinu pauperis, & ipsa orabit pro vobis ad Dominum.* ^{Ecl. 29.}

Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui dicebat primo: Quantum debes domino meo? At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam, & secede cito, & scribe quinquaginta. Deinde alio dixit: Tu verò quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Ait illi: Accipe literas tuas, & scribe octuaginta.

Conuocat villicus hinc suos debitores, qui erant quoque debitores domini sui. Vocantur autem debitores Domini, quia omnia quae possidenda hinc recepimus quibusque utimur Domini sunt. Erant itaque hi, qui fuerunt conuocati, debitores villici tanquam dispensatoris: sed erant etiam debitores domini, cuius bona tractabant. Sic qui tibi debent, sunt debitores tui, puta pensionarij tui, iuxta hoc quod tu economus es bonorum Domini. Dicuntur autem nihilominus debitores Dei, id est, praecipue, quia quae dispensas, omnia sunt Dei. Iuxta hunc intellectum non inique fecisset villicus, qui sua bona sibi à Domino Deo ad dispensandum commissa, vel pauperibus dederit, vel pauperibus, quae sibi debebantur, relaxauerit, quia ita potuit suis debitoribus relaxare. Vocantur autem hic (sicut dixi) debitores domini, quia bona quorum ille villicus erat dispensator, erant Domini. Secundum spirituales itaque sensum tibi licet, imo consultissimum ^{Debitores Dei quinam dicantur.}

ZZZ est de

est de rebus, quarum te Deus dispensatorem, & in hoc mundo vice dominum constituit, elemosinas dare, quia das quod potes & debes dare, non solum consentiente, sed & iubente Domino. Secundum autem literam parabola, villicus ille non legitur ad hoc dispensationem accepisse, nec sui Domini habuisse consensum, ut debita Domini sui remitteret. Ideo citra Domini consensum debita relaxans, sibi iuxta seculi prudentiam benefecit, iniquus tamen est erga Dominum, cui fecit fraudem. Nam debitoribus singulis, siue in oleo, siue in tritico partem, hoc est, vni plus, alteri minus dimisit, & in sui commodi usum hanc donationem sibi vsurpauit. Dixit namque ei, qui centum debebat cados olei: Accipe cautionem, id est chirographum tuum, & sede cito, & scribe quinquaginta, mediam partem debiti relaxans. Ad alium vero se conuertens, qui centum coros debebat tritici, ait: Accipe literas tuas, & scribe octuaginta, minus illi relaxans, quam primo. Fortasse quia aut hic erat ditior, ille vero pauperior, aut quia in oleo misericordia, in tritico subuentio significatur. Quo instrumur, maiorem esse debere compassionem, quam se vltra posse hominis extendit, quam subuentioem erga proximum. Hæc enim, id est, subuentio limites & facultates suas non egreditur, illa vero ad impossibilia quoque se extendit.

Et laudauit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt.

Laudauit Dominus villicum iniquitatis, non quod iniquitatem commendaret, sed quod eius ingenium, eiusque probaret calliditatem, quia se am rem bene instruere nouisset. Primum enim dissipauerat bona domini, deinde etiam, ne propterea pati haberet, furabatur etiam domino suo quæ donabat. Non igitur eius furtum, sed prudens sollicitudo pro se excogitata laudatur, in admirationem quæ venit. Cæterum quia villici huius hæc non fuit vera dicenda prudentia, cum esset iniusta, tamen eam dominus laudat, inuitare nos volens ad misericordiam, ut nos multo magis simus liberales ac misericordes, & propitij in bonis domini, donantes inuicem, & subuenientes, faciamusque nobis amicos de temporalibus bonis: ad quæ pauperibus distribuenda non solum consentit, sed hortatur etiam nos dominus. Nil enim damni sustinet diuitiarum, quantum libet in bonis eius erogandis ad sui honorem & proximorum utilitatem facerimus liberales. Dicit autem filios huius seculi amatores scilicet muphæ, qui seculo placere & conformari gestiunt, prudentiores, id est, astutiores, filijs lucis: sed hoc in generatione sua carnali & inter suos. Hoc autem ideo dicit, quoniam (ut serè semper videmus) in maiori diligentia maiori que solertia media inuenire norunt ad sua mala implenda, corroboranda, excusandaque, quam boni ad bona stabilienda.

Et ego vobis dico: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.

Augustin.

Diuitias vocat mammonam iniquitatis. Solis enim, ut Augustinus ait, iniqua

Prudentiam
villici alio-
qui iniustam
cur Deus
laudat.

DOMINICAE IX. POST TRINITATEM.

547

iniquis sunt diuitiæ. Iusti enim et si temporalia habeant bona, non tamen ea arbitrantur diuitias, quia non diligunt. Sola enim caelestia tanquam diuitias amant. *Fate* igitur, inquit, vobis amicos de diuitiis iniquitatis. Donare pauperibus, debita remittite, cibate esurientes, sitientes potare, vestis nudos, consolamini omnes, ut habeatis amicos, qui vos recipiant, id est, qui coram Deo testimonium ferant elemosynarum, beneficiorumque vestrorum à vobis acceptorum, rationemque quare sitis in aeterna tabernacula recipiendi, & quare pro misericordia vobis reddenda iterum sic misericordia, Deo exponant, pro vobisque ut retribuat à Deo omnium largiore impetrent. Huic consilio filij acquiescite, quia & hinc emigrantes temporalia hic bona relinquitis. Nihil enim profunt vobis post hanc vitam. Nunc igitur propter Deum in pauperes vestra miserationum viscera aperite, nunc bona huius vitae, quæ habetis, in indigentes diuidite, ut misericordiam, quia hic proximis vestris impenditis misericordiam, quoque à Domino consequamini, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula Amen.

Diuitiæ eorum iniquitatis mammona vocatur. Math. 6. 17. Lucæ 6. Prouer. 11. Tob. 4.

SERMO DE EADEM DOMINICA.

Quare pauperibus sit tribuendum, rationes: & de periculo diuitum.

Redderationem villæ rationis tuæ Lucæ XVI. Admonent hæc verba vnumquemque nostrum, omni esse tempore sollicitum paratumque ad rationem vitæ suæ reddendam de omnibus operibus & negotijs, de bonis quoque ac beneficijs à Deo acceptis, quomodo cunctis his visus fuerit. Omnes, inquam, rationem reddemus, quomodo priuato omni amore extincto Dei donis ad ipsius gloriam visus fuerimus, quomodoque in utilitatem verterimus ea proximorum. Sumus enim nos villicus ille, cuius hodie meminit Euangelium. Itaque tu à Domino suscepisti bona, & munera ego recepi, recepit alius quoque, tandem nemo est, qui non recipit. Omnes igitur rationem reddere debemus. Recepimus dona corporalia, robur, ingenium, pulchritudinem, aliaque multa bona corporalia, de quibus rationem reddemus. Hæc enim villa est vna, cuius omnes sumus villici. Sunt alia bona animæ, quæ recepimus, scientiam, virtutes, animique dotes: & hæc alia est villa nobis commissa. Sunt tertio bona mundana ac temporalia, quæ recepimus: & hæc tertia villa nobis dispensatio est commissa. Sunt postremo singularia multis dona data. Alij enim sunt prælati, alij subditi, alij rectores, quibus singularia multa sunt commissa: & ab vnoquoque, maxime autem ab his qui præsunt districta exigitur ratio. Villicorum enim quisque reddet rationem de ingressu, progressu, & egressu. Si enim prælatus es, interrogaberis, discutieris, iudicaberis, quomodo ad prælationem beneficiumque sit ingressus: an electus, an per amicorum preces promotus, an intrusus. Item si per carnalem lineam, si per virtutem, si per amicorum & potentum timorem intraueris, aut si per munera. Deinde, quomodo gregem pauperis, & perieritne ouicula tibi commissa per tuam negligentiam. Inter omnia enim officia maximum est cura animarum. Accedit ad hæc cura salutis propria, cura

Ratio pro quibus nobis Deo reddenda sit.

Bona corporalia quæ sunt.

Bona animæ quæ.

Bona temporalia quæ.

Bona singularia quæ. Sapientia.

ZZZ 2 animæ